

Видатні живописці Іспанії

Ель Греко. Дієго Веласкес.
Франсіско Гойя

Урок № 4

Ель Греко (1541–1614), великий іспанський живописець, архітектор і скульптор.

Вигнання торговців із храму. 1570

Грек з острова Крит, **Ель Греко** після 1560 р. приїхав у Венецію, з 1570 р. працював у Римі.

У Венеції й Римі **Ель Греко** опанував прийоми олійного живопису, передання простору й перспективи узагальненим широким мазком; особливості венеційського колоризму.

Зцілення сліпого. 1567– 1570

Свята родина. 1590–1595

Розквіт таланту **Ель Греко** настав в Іспанії, куди він переїхав близько 1577 року.

У зрілій творчості живописця **Ель Греко** в ілюзорно-безмежному просторі стираються грані між землею і небом, реальні образи одержують витончено-духовну інтерпретацію.

Різкі ракурси
й неприродно витягнуті
пропорції
в картинах художника
часом створюють ефект
стрімкої зміни
масштабу фігур
і предметів, вони
раптово виростають або
зникають
у глибині картинного
простору.

**Поховання графа Оргаса.
1586–1588**

Гостра емоційність образного ладу характерна для картинних образів і портретів Ель Греко, позначених тонкою психологічною проникливістю.

**Поховання графа Оргаса.
1586–1588**

Портрет невідомого
лицаря. 1578–1580

Головний інквізитор
Ніньо де Гевара. 1601

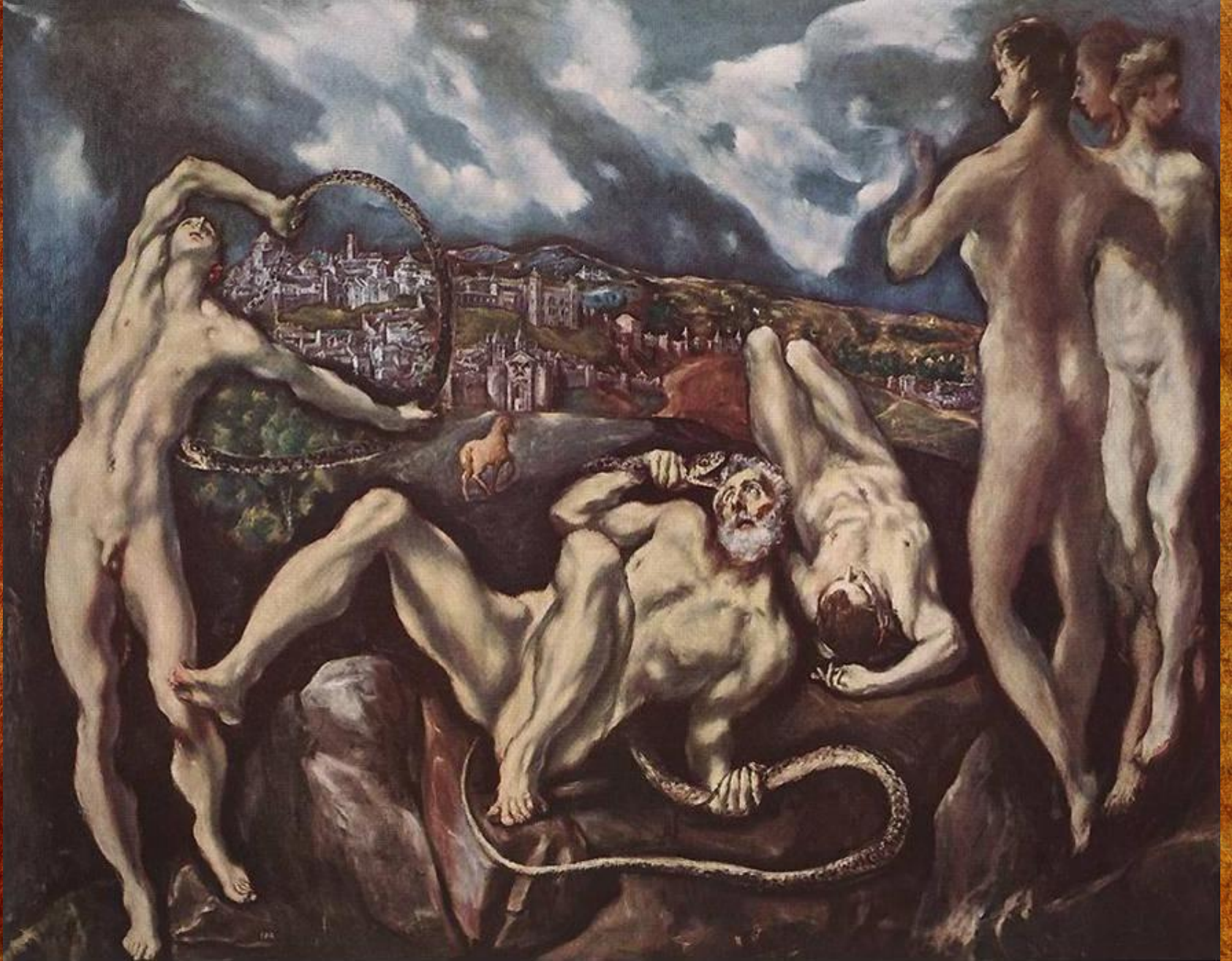

Риси ірреальності,
містичності
наростають
у пізніх картинах
Ель Греко.

**Зняття П'ятої печатки.
1610–1614**

Лаокоон. 1610–1614

Позначена напруженим прагненням до вираження піднесено-драматичних поривів людського духу, творчість **Ель Греко** в XVII–XIX століттях була забута й заново відкрита тільки на початку XX століття.

Піднесена натхненність образів, містична екзальтація наближають мистецтво Ель Греко до маньєризму і виражають кризовий стан художньої культури Пізнього Відродження.

Мучеництво святого Маврикія. 1580–1582 (фрагмент)

Дієго Веласкес (1599–1660)

Веласкес народився в Севільї в 1599 р., у небагатій дворянській родині вихідців із Португалії.

Веласкес створив
цілу галерею
портретів
придворних, діячів
іспанської культури:
драматурга Лопе де
Веги, Тірсо де
Моліни
й Кальдерона, поета
Кеведо.

Граф Оліварес. 1625

Натхненним
артистизмом,
сміливістю
живописних
знахідок позначені
жіночі й дитячі
портрети осіб
королівського дому.

Інфанта Маргарита

Веласкес зображує людину такою, якою вона є. У злитті найсуперечливіших рис характеру, чи то буде жорстокий тимчасовий правитель Оліварес,

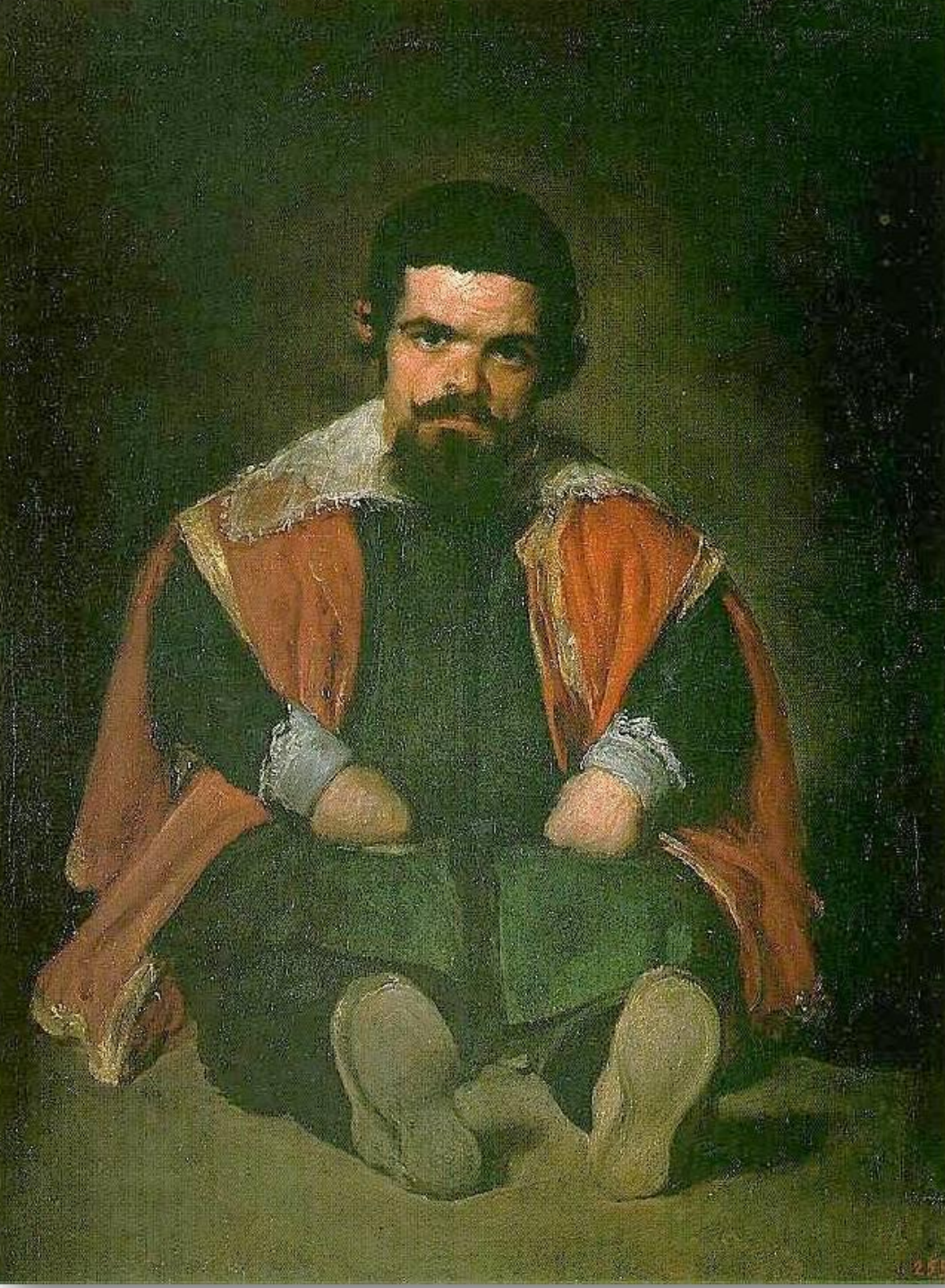
чи овіяна шляхетною
вишуканістю
«Дама з віялом».

Глибокою психологічною
характеристикою
відзначений портрет
старіючого Філіппа IV.

Протягом 1640-х років Веласкес створив серію портретів карликів і блазнів.

Крізь блазнівську личину великий майстер побачив духовний світ цих людей, скривджених природою.

Себастьяно дель Морра

Веласкес зобразив їх без тіні глузування, із простотою й тактом. Він розкриває їхні характери, душевний стан, світ переживань, що піднімається часом до скорботного трагізму.

Карлик Франциско Лезано

У картині нам являється образ людини, що опустилася, злиденного бурлаки, відкинутого суспільством, який проте, здобув внутрішню волю від умовностей, які сковують особистість.

В образі байкаря Езопа виражена смутна байдужність і мудрість людини, яка знає істинну ціну ЖИТТЯ.

Езоп. 1639–1640, Прадо

До того самого періоду, очевидно, належить його шедевр «Венера із дзеркалом», рідкісне в історії іспанського живопису зображення оголеного жіночого тіла, сюжет, що заборонявся інквізицією.

Головні творіння
Веласкеса пізнього
періоду —

великомасштабні
композиції.

Картина побудована
на складному
переплетенні
офіційного
й побутового, на
багатоплановій грі
значеннєвих
відтінків
і образних
зіставлень.

Меніни. 1657

Меніні. 1657
(фрагмент)

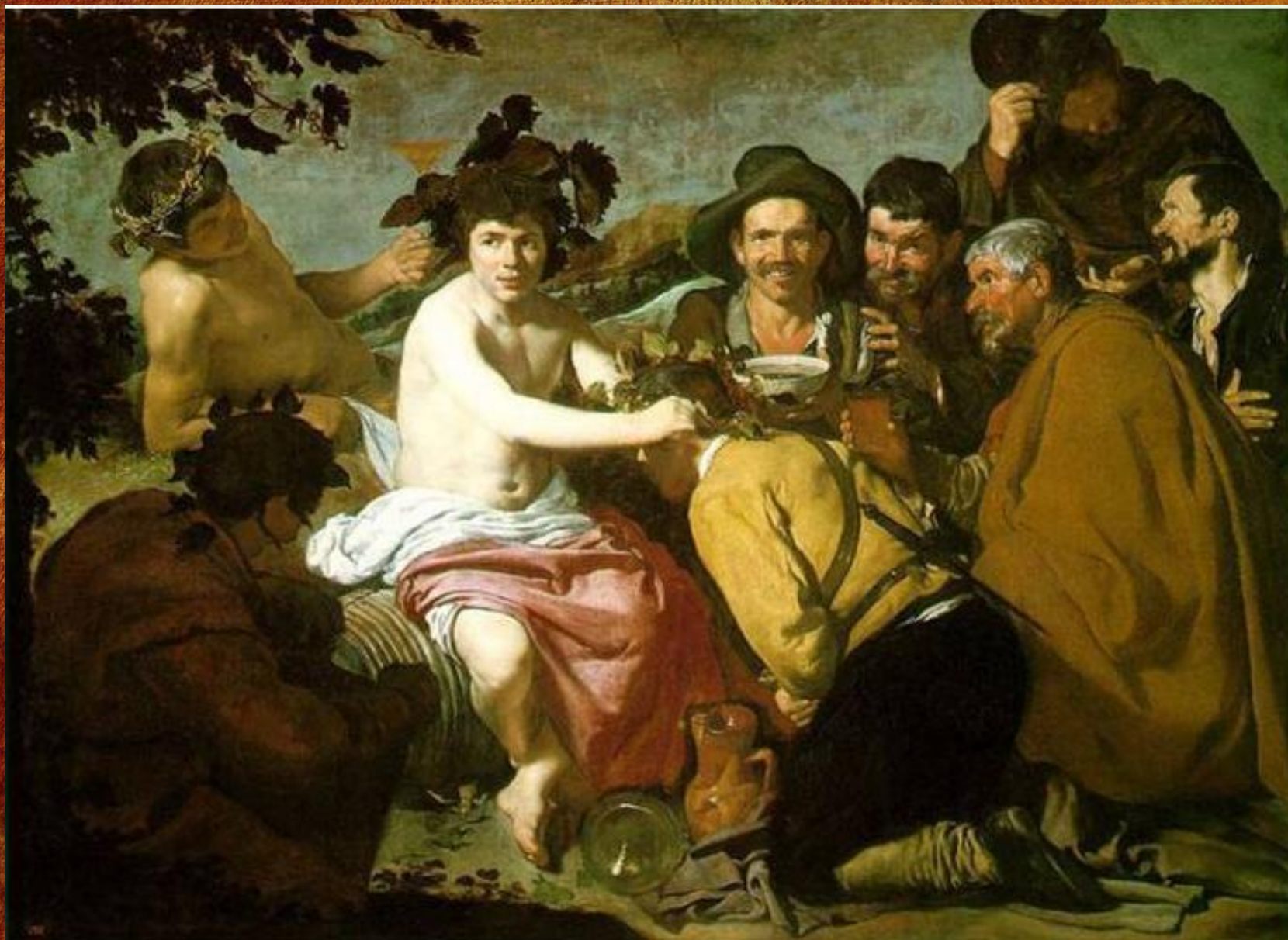

У багатоплановій за задумом картині «Прялі» сцена в королівській килимовій майстерні з фігурами пряль на передньому плані постає в єдності повсякденного життя й міфу про грецьку майстриню Арахне.

У 1629 році художник завершує незвичайну для іспанської традиції картину на античний сюжет – «Вакх» або «П'яниці» (1628–1629).

«Здача Бреди» (1634–1635) стала одним із найвизначніших здобутків європейського живопису в історичному жанрі, у якому з глибокою людяністю охарактеризована кожна з ворожих сторін.

Величезне полотно, напоєне сріблистим туманом раннього червневого ранку, вирішено в стриманому вишуканому колориті.

Гойя-і-Лусьєнтес Франсіско
Хосе (1746–1828), іспанський
живописець, гравер,
рисувальник

Із 1773 р. художник працював
у Мадриді, виконав для
королівської мануфактури понад
60 гобеленів із насиченими за
кольором і простими за
композицією сценами
повсякденного життя й народних
розваг.

Гойдалки

Парасолька. 1777

Гра в піжмурки. 1791

Із початку 1780-х років
Гойя здобув
популярність і як автор
виконаних
у тонкій колірній гамі
портретів, фігури й
предмети
в яких ніби
розчиняються
в тонкому серпанку.

Родина герцога Осуна. 1787

У 1780р. Гойя був обраний у мадрридську Академію мистецтв (із 1785 р. віце-директор, із 1795 р.— директор її живописного відділення), у 1799 р. —«перший живописець короля».

**Портрет маркізи
А. Понтехос. Близько 1787**

Одночасно у творчості Гойї нарастають риси трагізму, ворожість до феодално-клерикальної Іспанії «старого ладу».

Каліцтво її моральних, духовних і політичних основ Гойя розкриває в гротескно-трагічній формі, що виходить із фольклорних джерел, у великій серії офортів «Капрічос» (80 аркушів із коментарями художника, 1797–1798).

А чи не розумніший учень?

Смілива новизна художньої мови, гостра виразність ліній і штрихів, контрастів світла і тіні, поєднання гротеску й реальності, алегорії й фантастики, соціальної сатири й тверезого аналізу реальності відкривали нові шляхи розвитку європейської гравюри.

У 1790-х – на початку 1800-х років виняткового розквіту
досягла портретна творчість Гойї.

Маха одягнена

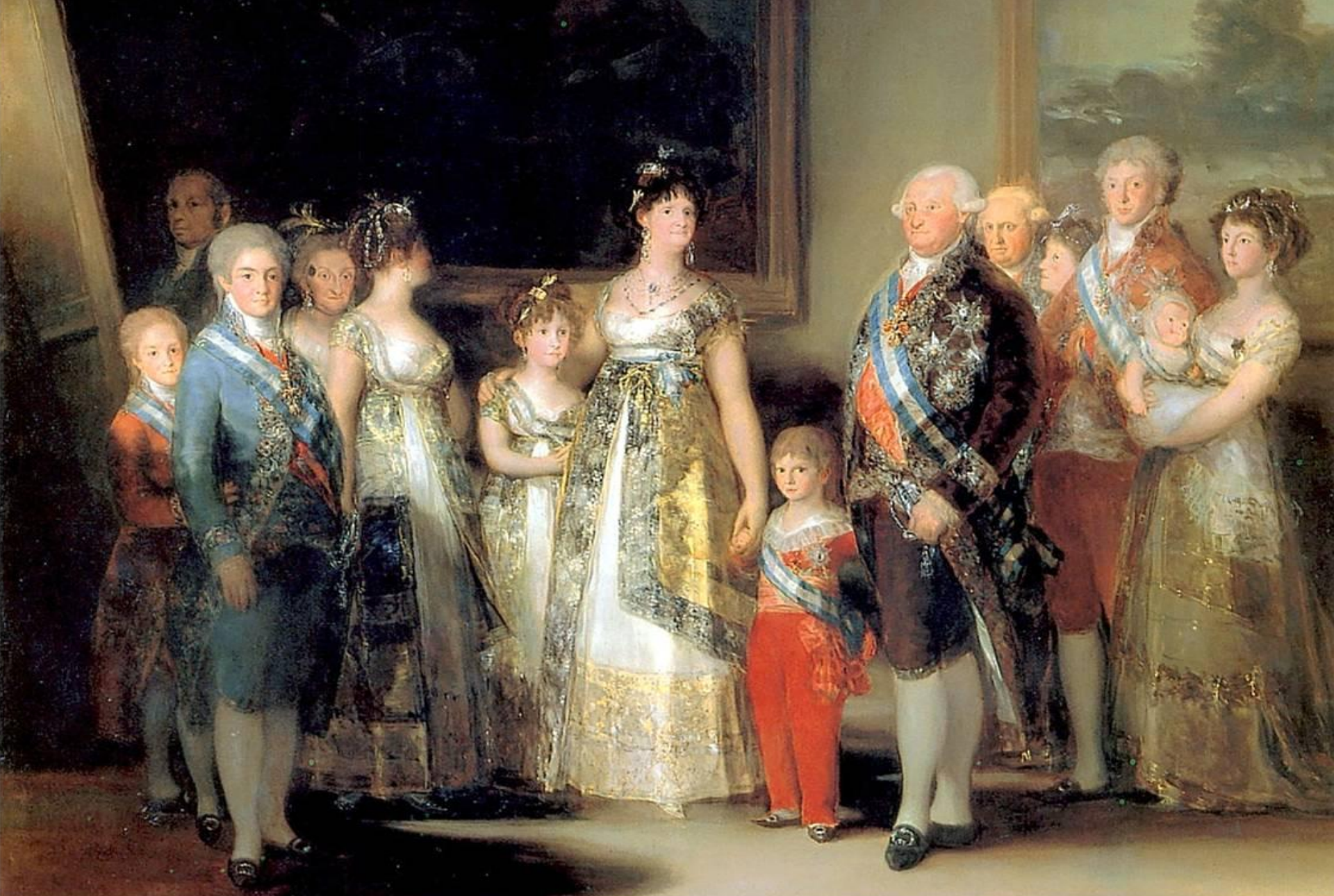
Маха оголена

Портрет герцогині Альба

З дивовижною силою викриття зобразив художник гордовитість, фізичну й духовну злиденність королівської родини в груповому портреті «Родина Карла IV» (1800).

Глибоким історизмом, жагучим протестом перейняті картини Гойї, присвячені боротьбі проти французької інтервенції («Повстання 2 травня 1808 року в Мадриді», «Розстріл повстанців у ніч на 3 травня 1808 року»).

**Філософськи осмислює долі народу серія офортів
«Нещастя війни» (82 аркуші, 1810–1820).**

Ще складнішою є система похмурих гротескних образів у серії офортів «Диспаратес» (22 аркуші, 1820–1823).

У створених тут сценах, що втілюють небачено сміливі для свого часу, гостро динамічні зображення багатоліких мас і страхітливі символіко-міфологічні образи, він відображав ідеї протистояння минулого і майбутнього.

Але й у найпохмуріших видіннях Гойї жорстока п'єтма не може придушити властиве художникові відчуття вічного руху, вічного відновлення життя, що стало лейтмотивом у серії офортів «Тавромахія».

Із 1824 р. Гойя жив у Франції, де писав портрети друзів,
освоював техніку літографії.

Мистецтво Гойї вплинуло на формування багатьох художніх
явищ ХІХ століття. Його вплив відчувається у творчості
Жеріко, Делакруа, Дом'є, Едуарда Мане.

**Вплив його творчості на живопис і графіку мав
загальноєвропейський характер і відчутний аж до
сучасності.**